

О.В.Ясь (Київ)
VII МЕТОДОЛОГІЧНИЙ СЕМІНАР
«ПРОЕКТ ЛЮДСЬКОГО “Я”:
ТІЛО, ЖИТТЯ, ІСТОРІЯ»

Від січня 2006 р. в Інституті історії України НАНУ систематично проводяться методологічні семінари, присвячені актуальним проблемам сучасної історичної науки. За цей час вони стали своєрідним експериментальним майданчиком для апробації новітніх дослідницьких стратегій, епістемологічних взірців і методологічних новацій. До участі у семінарах зазвичай запрошуються вчені з різних регіонів України, які репрезентують усі генерації сучасних українських істориків. Упродовж 2006–2012 рр. було проведено шість подібних заходів: «Нова українська історіографія: образи, методи, напрями» (17 січня 2006 р.); «Нова історіографічна культура та український гранд-нарратив» (24 квітня 2007 р.); «Історична наука в Україні як історія інтелектуальних співтовариств» (25 листопада 2008 р.); «Історія науки як історія понять» (15 квітня 2010 р.); «Поворот до матеріального: нові горизонти історичної науки» (21 жовтня 2011 р.); «Ментальні мапи як інструментарій історика» (20 листопада 2012 р.). Більшість доповідей і повідомлень, виголошених на методологічних семінарах, публікуються в альманасу теорії та історії історичної науки «Ейдос». На сьогодні світ побачило вже сім випусків цього видання².

Сьомий за чергою методологічний семінар, який відбувся 20 травня 2014 р.³, складався з кількох тематичних панелей-блоків: 1. Стратегії біографічного дослідження; 2. Тілесність у просторі історіографії; 3. Тілесна норма, ідентичності – продукт культури; 4. Життєвий нарратив історика; 5. Типології біографій та кар’єр; 6. Інструментарій біографічного дослідження.

На першій панелі з доповідями виступили *І.Колесник* («Людське життя як нарратив: карта реконструкції»), *Я.Калакура* («Образ українського радянського історика в контексті інтроспекції»), *В.Андрєєв* («Патографія як жанр біографічного дослідження: журнал “Клинический архив гениальности и одарённости (1925–1930)”»), *Л.Буряк* («Психологія як стратегія біографічного дослідження в українській історіографії першої третини ХХ ст.»). Цей блок доповідей спричинив гостру й цікаву полеміку стосовно різноманітних стратегій представлення біографій. Зокрема, розгорнулася дискусія щодо включення психологічних та інших елементів до біографічних нарративів, а також стосовно низки ретроспекцій, пов’язаних із дослідженням геніальності у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.

Другий блок складався з виступів *В.Ващенко* («Тіло історика: body politic у текстах М.Грушевського»), *В.Масненка* («Різні обличчя” одного мислителя: візуалізація тілесності в саморепрезентації В’ячеслава Липинського»), *Г.Виноградова* («Парадокси феномена тілесності в інтелектуальному моделюванні середньовічної християнської цивілізації»), *А.Киридон* («Тіло в просторі пам’яті»). Означені доповіді зініціювали полеміку щодо репрезентації/саморепрезентації тілесності/тіла в історіографічних практиках.

На третій панелі свої доповіді виголосили *Д.Андросова-Байда* («Норми харчування як частина тілесної культури»), *Б.Галь* («Тіло ув’язненого у пенітенціарних практиках

¹ Програму ІV методологічного семінару див.: <http://www.history.org.ua/index.php?news=3937>

² Див. докл.: <http://www.history.org.ua/index.php?litera&askAbout=eidos>

³ Див. докл.: <http://www.history.org.ua/index.php?news=5458>

передСучасності»), *В.Шандра* («Фізичні покарання чиновників у Російській імперії (за законами кінця XVIII – початку XIX ст.)»), *В.Грибовський* («Якуб-ага, він же Яків Рудзевич: мерехтіння прикордонної ідентичності»). Доповіді викликали жваву дискусію про багатоманітні, суперечливі й контраверсійні соціальні практики з обсягу тілесності, зокрема щодо уявлень, забобон і норм, які циркулюють стосовно людського тіла.

Четвертий блок включав виступи *Д.Вирського* («Незвична модерність: біографія С.Оріховського-Роксолана у вітчизняній історіографічній традиції»), *А.Острянка* («Реконструювання історії життя в біоісторіографічних дослідженнях (за епістолярієм істориків 2-ї пол. XIX – поч. XX ст.)»), *О.Богдашиної* («Роль сімейних традицій у життєвому сценарії М.Ковалевського»).

На п'ятій і шостій панелях свої доповіді представили *В.Осін* («Політика, ідеологія, професія: типологія академічних кар'єр українських політологів»), *М.Будзар* («Ідентичність як механізм конструювання соціальних практик особистості: до створення “інтелектуальної біографії” Григорія Галагана»), *С.Світленко* («Борис Грінченко: структура інтелектуальної біографії»), *М.Суздаль* («Феномен духовної біографії М.Цертелєва»), *Н.Шелудякова* («Ідея смерті та безсмертя в контексті колекціонування М.Грушевського»), *В.Панченко* («Професія як вимір біографії (на прикладі судді Житомирського мирового з'їзду А.Токаржевського-Карашевича»).

Підсумкову дискусію семінару було присвячено стратегіям представлення біографій у сучасних наукових студіях, зокрема в біоісторіографічних працях, а також колективним та індивідуальним вимірам творчості інтелектуалів. Доповіді VII методологічного семінару планується видати у черговому випуску альманаху «Ейдос».